

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Tdo/10/2023
Identifikačné číslo spisu: 4119010566
Dátum vydania rozhodnutia: 24.04.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Patrik Príbelský
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:4119010566.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Patrika Príbelského, PhD. a sudcov JUDr. Martina Bargela a JUDr. Emila Klemaniča na neverejnom zasadnutí konanom 24. apríla 2024 v Bratislave v trestnej veci obvineného T. K. a spol. pre zločin vydierania podľa § 189 ods. 1 Trestného zákona spáchaného formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona, o dovolaní obvineného T. K. proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 4To/6/2021, z 10. júna 2021 takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného T. K. o d m i e t a.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Nitra, sp. zn. 2T/18/2019, z 26. októbra 2020 boli obvinení T. K. a K. C. uznaní za vinných zo spáchania vydierania podľa § 189 ods. 1 Trestného zákona spáchaného formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona, ktorého sa dopustili na tom skutkovom základe, že

obžalovaní T. K. a K. C. v dňoch od 26.10.2016 do 30.10.2016 počas prechodného premiestnenia v Ústave na výkon väzby a Ústave na výkon trestu odňatia slobody v L., na CW., v cele č. XXX nútili spolubývajúceho väzňa poškodeného G. D., aby im povedal skutok, ktorého sa mal dopustiť a pre ktorý bol odsúdený, keď im to odmietol povedať, spoločne opakovane udierali rukami poškodeného do oblasti hlavy, preto z obavy pred ďalšími fyzickými útokmi im povedal skutok, pre ktorý bol odsúdený, obžalovaný K. C. mu vyliat pohár s močom do tváre, obžalovaní brali zo skrine poškodeného G. D. jeho osobné veci, osobné listy adresované poškodenému, ktoré si čítali, následne trhali, pričom obžalovaný K. C. sa mu vyhrážal, že ak niekomu povie, čo mu robia, tak keď vyjde von z väzenia, znásilní a zajebe jeho priateľku a matku, po prosbách poškodeného G. D., mu obžalovaný K. C. povedal, že skončia len vtedy, keď zje jeho výkaly, načo sa vykadil a nútili poškodeného G. D. bitkou, aby výkaly zjedol, čo poškodený G. D. zo strachu z ďalšej bitky čiastočne urobil, zo strachu pred fyzickými útokmi obžalovaných pral prádlo obžalovaných, robil za nich rajóny, obžalovaní ho fyzicky napádali bitím rukami a nohami do oblasti hlavy, rúk a nôh, do hrudníka, čo poškodený G. D. dňa 30.10.2016 už nevydržal a žiletkou si porezal predlaktie ľavej ruky, aby sa dostal preč z cely č. XXX, a to napriek tomu, že obžalovaný T. K., nar. XX.X.XXXX, bol už trestným rozkazom Okresného súdu Bratislava 3, sp. zn. 3T/123/2015, z 18.5.2015, právoplatným dňa 2.6.2015, odsúdený pre zločin lúpeže

spáchaného formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona k § 188 odsek 1 Trestného zákona na trest odňatia slobody vo výmere tri roky so zaradením do ústavu na výkon trestu pre mladistvých, ktorý vykonal dňa 19.11.2016,
a obžalovaný K. C., nar. XX.X.XXXX, bol už rozsudkom Okresného súdu Nitra, sp. zn. 6T/111/2010, z 28.9.2010, právoplatným dňa 14.10.2010, odsúdený pre zločin lúpeže podľa § 188 odsek 1 Trestného zákona a iné na súhrnný trest odňatia slobody vo výmere tri roky so zaradením do ústavu na výkon trestu pre mladistvých, ktorý vykonal dňa 12.6.2012.

Obvinenému T. K. bol za to uložený podľa § 189 ods. 1, § 38 ods. 2, ods. 4, ods. 5, § 37 písm. m) Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere 4 (štyroch) rokov; pričom podľa § 48 ods. 2 písm. b) Trestného zákona bol zaradený na výkon trestu odňatia slobody do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia.

Krajský súd v Nitre ako odvolací súd rozhodujúci na podklade odvolania obvineného T. K. rozhodol uznesením, sp. zn. 4To/6/2021, z 10. júna 2021 tak, že ho podľa § 319 Trestného poriadku zamietol.

Menovaný obvinený podal prostredníctvom obhajcu proti uzneseniu odvolacieho súdu dovolanie, a to s poukazom na údajné naplnenie dôvodov dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku [zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu], podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku [rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom] a § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku [rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť].

V súvislosti s uplatnenými dovolacími dôvodmi obvinený v podstate namietal:

- na verejnom zasadnutí konanom 10. júna 2021 bol zastúpený substitútom obhajkyne ustanovenej mu opatrením Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 4To/6/2021, zo 7. mája 2021, čím bolo podľa neho porušené právo na obhajobu zásadným spôsobom,
 - obvinený nedal vopred súhlas, aby bol obhajovaný nie jemu ustanovenou obhajkyňou, ale osobou, ktorú substitučne splnomocnila, verejné zasadnutie sa teda nemalo konať [§ 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku];
 - tým, že na hlavnom pojednávaní bola prečítaná zápisnica o výsluchu poškodeného G. D. z prípravného konania, kedy poškodený odmietol odpovedať na otázky obhajcu po tom, čo súvisle vypovedal k veci, prišlo k vykonaniu nezákonného dôkazu,
 - bola porušená zásada kontradiktórnosti, keď bola obhajobe obmedzená možnosť pôsobiť na vykonaný úkon v trestnom konaní, nakoľko poškodený na hlavnom pojednávaní opätovne odmietol vypovedať [§ 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku];
 - súd nepoužil zásadu in dubio pro reo (pozn., namietané bolo posúdené podľa obsahu), keďže vplynuli pochybnosti o tom, že skutok sa stal tak, ako uvádza poškodený vo svojom výsluchu z prípravného konania,
 - namietal v tomto smere vôbec i právne úvahy súdu prvého stupňa vedúce k nedostatočnému preukázaniu viny obvineného [§ 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku].
- Mal za to, že rozsudkom Okresného súdu Nitra, sp. zn. 2T/18/2019, z 26. októbra 2020 v spojení s uznesením Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 4To/6/2021, z 10. júna 2021 bol porušený zákon v jeho neprospech a žiadal, aby Najvyšší súd SR rozsudkom rozhodol tak, že vysloví, že:
- citovanými rozhodnutiami a konaním, ktoré im predchádzalo, bol porušený zákon najmä v ustanoveniach § 2 ods. 1, § 2 ods. 12, § 168 ods. 1 Trestného poriadku, čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd;
 - zruší napadnuté rozhodnutia;
 - príkáže Okresnému súdu Nitra, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

K dovolaniu sa, využívajúc svoje právo podľa § 376 Trestného poriadku, vyjadril prokurátor predovšetkým tak, že pokiaľ ide o dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, právo obvineného na obhajobu porušené nebolo, nakoľko na verejnom zasadnutí jeho práva zastupoval substitút, ktorý je

zapísaný v zozname advokátov. Čo sa týka dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, výpoveď poškodeného z prípravného konania bola vykonaná kontradiktórnym spôsobom, keďže sa na výsluchu zúčastnili obhajcovia. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku na záver poukázal nielen na výsluchy vypočutých svedkov C. G., Š. C., N. Y. a C. T., ale najmä na výsluch spoluobvineného K. C., ktorý v podstate v zhode s výsluchom poškodeného G. D. popísal spoluúčasť obvineného na spáchanom skutku. Súdy správne dospeli k záveru, že v danej veci bol vyprodukovaný dostatok dôkazov, ktoré tvoria logický a na seba nadväzujúci celok, na základe ktorého dospeli k jednoznačnému záveru o vine obvineného. Navrhol preto dovolanie obvineného odmietnuť podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku.

+ + +

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní obvineného skúmal procesné podmienky pre jeho podanie a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu (§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Trestného poriadku a § 566 ods. 3 Trestného poriadku), osobou oprávnenou na jeho podanie (§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku), prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na príslušnom súde (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), že spĺňa obligatórne obsahové náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) a tiež, že obvinený pred jeho podaním využil svoje právo podať riadny opravný prostriedok, o ktorom bolo rozhodnuté (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku). Najvyšší súd po splnení vyššie vymedzenej formálnej prieskumnej povinnosti zistil, že dovolanie obvineného je treba odmietnuť ako nedôvodné podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku, nakoľko je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 a nasl. Trestného poriadku.

Najvyšší súd poznamenáva, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené k náprave akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších, mimoriadnych, procesných a hmotnoprávných chýb. Tie sú ako dovolacie dôvody taxatívne uvedené v ustanovení § 371 ods. 1 Trestného poriadku, pričom v porovnaní s dôvodmi zakotvenými v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní sú koncipované podstatne užšie.

Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Preto sú možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, striktné obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštancia a dovolanie nebolo chápané len ako „ďalšie odvolanie“.

Čo sa týka viazanosti dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené v zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku, k tomu treba poznamenať, že táto sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku. Zjednodušene povedané, podstatné sú vecné argumenty uplatnené dovolateľom a nie ich subsumpcia (podradenie) pod konkrétne ustanovenia § 371 Trestného poriadku.

Z toho vyplýva, že v prípade, ak chybám vytýkaným v dovolaní v zmysle § 374 ods. 1 Trestného poriadku nezodpovedá dovolateľom označený dôvod dovolania podľa § 371 Trestného poriadku a ani iný dôvod dovolania uvedený v tomto ustanovení, dovolací súd dovolanie odmietne podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku, alebo zamietne podľa § 392 ods. 1 Trestného poriadku bez toho, aby zisťoval inú chybu napadnutého rozhodnutia alebo konania, ktorá by zodpovedala právnomu dôvodu dovolania označenému dovolateľom v zmysle § 374 ods. 2 Trestného poriadku.

Ak ale dovolací súd zistí chybu rozhodnutia alebo konania, vecne špecifikovanú dovolateľom podľa §

374 ods. 1 Trestného poriadku, ktorej pri jej správnej právnej (procesnej) kvalifikácii zodpovedá iný právne uplatniteľný dôvod dovolania, než ktorý dovolateľ uviedol v dovolaní v zmysle § 374 ods. 2 Trestného poriadku, dovolací súd dovolaniu vyhovie postupom podľa § 386 a nasledujúcich ustanovení Trestného poriadku a zistenú chybu vo výroku svojho rozsudku podradí pod dovolací dôvod zodpovedajúci zákonu (k tomu bližšie uznesenie najvyššieho súdu, sp. zn. 2Tdo/30/2011, zo 16. augusta 2011, publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 120/2012).

K dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku:

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Jednou zo základných zásad trestného konania je aj právo na obhajobu, vyjadrené v ustanovení § 2 ods. 9 Trestného poriadku, v článku 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, v článku 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a tiež v článku 6 ods. 3 písm. b), písm. c), písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Právo na obhajobu patrí k základným atribútom spravodlivého procesu, keďže zabezpečuje aj rovnosť zbraní medzi obvineným na jednej strane a prokurátorom na druhej strane. Zmyslom tohto práva je zaručiť ochranu zákonných záujmov a práv osoby, proti ktorej sa konanie vedie, pretože bezchybné rešpektovanie práva na obhajobu je dôležitým predpokladom vydania zákonného a spravodlivého rozhodnutia.

Zásada práva na obhajobu vyjadruje požiadavku, aby v trestnom procese bola zaručená ochrana práv a záujmov osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, a je teda nevyhnutým prostriedkom úspešného výkonu súdnictva smerom k ochrane základných práv a slobôd. Jej legislatívne vyjadrenie a reálne zabezpečenie svedčí v podstate nielen o stupni demokracie v trestnom procese daného štátu, ale vo svojej podstate jej realizácia v čo najširšom meradle je nielen v záujme osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ale v záujme celej spoločnosti, pretože toto právo neplynie len z ochrany práv jednotlivca, ale aj zo záujmu štátu na zistenie pravdy. Podľa názoru dovolacieho súdu právo na obhajobu sa zaručuje ako základné právo fyzickej osoby, ktoré podlieha všetkým pravidlám, ktoré sa uznávajú pri ochrane základných práv a slobôd a možno ho vnímať aj ako prostriedok nastoľujúci spravodlivú rovnováhu medzi verejnými záujmami, ktoré sú predmetom ústavnej ochrany.

Vyššie podrobne opisovaná zásada obsahuje tri relatívne samostatné práva obvineného:

- právo obhajovať sa osobne, alebo
- právo obhajovať sa za pomoci obhajcu podľa vlastného výberu, alebo
- právo na bezplatnú pomoc obhajcu, ak obvinený nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu a vyžadujú to záujmy spravodlivosti.

Konštantná judikatúra právo na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku chápe ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu, tiež zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Trestný poriadok obsahuje celý rad ustanovení, ktoré upravujú jednotlivé čiastkové práva obvineného, charakteristické pre príslušné štádium trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, samo o sebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Zo znenia tohto ustanovenia totiž jednoznačne vyplýva, že len porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom je spôsobilé naplniť uvedený dovolací dôvod. V praxi to znamená, že o zásadné porušenie práva na obhajobu pôjde najmä vtedy, ak obvinený nemal v konaní obhajcu, hoci v jeho trestnej veci boli splnené dôvody povinnej obhajoby.

Takéto pochybenie dovolací súd v konaní nezistil, teda nemožno konštatovať, že došlo k porušeniu práva na obhajobu obvineného T. K. zásadným spôsobom, a teda že existuje skutočnosť, ktorá sama o sebe znamená naplnenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Napriek tomu sa dovolací súd zaoberal aj konkrétnou najpodstatnejšou námietkou, ktorú v rámci tohto dovolacieho dôvodu menovaný uviedol v písomných dôvodoch dovolania.

Obvinený vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku argumentoval v zásade tým, že ho na verejnom zasadnutí 10. júna 2021 bez jeho súhlasu zastupoval substitút jemu ustanovenej obhajkyne.

Na tomto mieste je ku namietanému v prvom rade potrebné uviesť, že postavenie obhajcu je odlišné od iných subjektov trestného konania, čo vyplýva z príslušných ustanovení Trestného poriadku, samotnej Ústavy Slovenskej republiky, ako aj zo stavovských predpisov advokátskej komory.

Zo zápisnice o verejnom zasadnutí z 10. júna 2021 vyplýva, že proti obvinenému sa viedlo konanie ako proti ušlému podľa § 358 a nesledujúcich Trestného poriadku. Ustanovená obhajkyňa sa na základe substitučnej plnej moci nechala na tomto verejnom zasadnutí zastúpiť advokátom zapísaným v zozname Slovenskej advokátskej komory, čím boli obhajobné práva obvineného riadne zabezpečené. Zvolený postup tak zo strany obhajkyne i súdu možno považovať za správny a plne v súlade so zákonom. Vzhľadom na to, že sa voči obvinenému konalo ako proti ušlému, musí mu byť odpoveď na otázku, prečo na uvedené neudelil súhlas, ktorý za daných okolností nebol potrebný, jasne známa.

Z obsahu spisu je taktiež zrejmé, že všetky ostatné práva, ktoré sú vyjadrením práva na obhajobu a podmienky na spoľahlivé zistenie objektívnej pravdy boli v predmetnej veci riadne zabezpečené.

Zo zmieneneho vyplýva, že v trestnej veci obvineného nemožno dospieť k záveru o tom, že by bol naplnený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku:

Podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku možno úspešne uplatňovať v prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na dôkazoch, ktoré neboli na hlavnom pojednávaní vykonané zákonným spôsobom. Skutočnosť, že rozhodnutie je založené na dôkazoch vykonaných v rozpore so zákonom, musí byť z obsahu spisu zrejmé a porušenie zákona by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 Dohovoru, čomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho (nie ďalšieho riadneho) opravného prostriedku.

Z uvedeného logicky vyplýva záver, že nesprávny procesný postup súdu pri vykonávaní dôkazov môže byť dovolacím dôvodom v zmysle § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku len vtedy, ak má, resp. mal negatívny dopad na práva obvineného. Ak sa nepreukázu takéto účinky nesprávneho procesného postupu pri vykonávaní dôkazov, potom nemožno hovoriť o naplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, a to aj so zreteľom na to, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. d) Dohovoru by mohlo dôjsť len vtedy, ak by odsúdenie bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere („solely or to a decisive extent“) na dôkazoch získaných nezákonným spôsobom, čo sa v predmetnej veci nestalo (Mariana Marinescu v. Rumunsko - rozsudok ESĽP z 2. februára 2010, Emen v. Turecko - rozsudok ESĽP z 26. januára 2010, Van Mechelen a ďalší v. Holandsko - rozsudok ESĽP z 23. apríla 1997, Visser v. Holandsko - rozsudok ESĽP zo 14. februára 2002, Al-Khawaja a Tahery v. Spojené kráľovstvo - rozsudok ESĽP z 15. decembra 2011 a ďalšie).

V rámci dovolaní iniciovaného prieskumom odôvodneného dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku môže najvyšší súd preskúmať len to (ak dovolanie nepodal minister spravodlivosti Slovenskej republiky podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku), či jediný usvedčujúci

dôkaz alebo viaceré rozhodujúce usvedčujúce dôkazy boli vykonané zákonným spôsobom. Ak dospeje k záveru o zákonnosti vykonaného dokazovania, najvyšší súd nemôže spochybňovať skutkové zistenia, prehodnocovať vykonané dôkazy a ich hodnotenie vykonané súdmi nižších stupňov.

Najvyšší súd dopĺňa, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku - „rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom" a jeho zrkadlové znenie - „rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré boli súdom vykonané nezákonným spôsobom", nemožno vykladať v rozpore s jeho logickým i materiálnym významom a účelom (je založené na dôkazoch) tak, že pôjde o prípady, keď súd dôkaz nevykonal. Súd nie je povinný vykonať dôkazy, ktoré strany nenavrhli a tiež nemusí vykonať ani tie dôkazy, ktoré strany síce navrhli, ale súd ich nepovažuje za rozhodné a dôležité pre spravodlivé rozhodnutie (§ 272 ods. 3 Trestného poriadku, § 2 ods. 10 Trestného poriadku, § 2 ods. 11 Trestného poriadku) a napokon súd nemusí vykonať ani tie dôkazy, ktoré strany síce navrhli, ale „neskoro" (§ 240 ods. 3 druhá veta Trestného poriadku), alebo neprejavili reálnu snahu o ich vykonanie (§ 240 ods. 4 tretia veta Trestného poriadku).

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku môže byť naplnený len vtedy, ak súd vykonal dôkazy nezákonným spôsobom, teda že pri ich vykonávaní (ale aj získaní v prípravnom konaní) bol porušený zákon. Preto platí, že nevykonanie dôkazu súdom nie je možné považovať za okolnosť odôvodňujúcu existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, nakoľko iba opačný postup súdu - vykonanie dôkazu nezákonným spôsobom môže naplniť dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku.

Nevykonanie (arbitrárne), pre spravodlivé rozhodnutie známeho a dôležitého, významného či rozhodného dôkazu súdom, môže však byť dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku, pretože posúdenie rozsahu (ne)vykonaných dôkazov je otázkou skutkovou a nie právnou. Za skutkové námietky sa pritom považujú námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne i hodnoteniu vykonaných dôkazov súdmi nižšej inštancie. S ohľadom na to nemôže argumentácia dovolateľa, ktorým nie je minister spravodlivosti, o nevykonaní navrhnutého dôkazu súdom (o odmietnutí vykonania, ktorého bolo rozhodnuté podľa § 272 ods. 3 Trestného poriadku a rozhodnutie o tom bolo riadne odôvodnené minimálne v rozsudku v zmysle § 168 ods. 1 druhá veta Trestného poriadku) zodpovedať dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c), resp. písm. g) Trestného poriadku.

Výslovený záver v plnom rozsahu zodpovedá doterajšej aplikačnej praxi i judikatúre Najvyššieho súdu Slovenskej republiky o nemožnosti preskúmania správnosti a úplnosti skutkových zistení súdmi v pôvodnom konaní, s výnimkou prieskumu ich rozhodnutí uvedeným spôsobom z podnetu dovolania podaného ministrom spravodlivosti podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku.

Pokiaľ tak neúplnosť alebo nesprávnosť skutkových zistení súdmi v pôvodnom konaní dovolací súd nemôže preskúmať v rámci dovolateľom (obvineným alebo generálnym prokurátorom) uplatneného dovolacieho dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, nemožno takéto „skutkové" preskúmanie rozhodnutí súdov v pôvodnom konaní dosiahnuť (a vo svojej podstate obchádzať) prostredníctvom uplatnenia dovolacieho dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. c), resp. písm. g) Trestného poriadku, konkrétne uplatnením dovolacej námietky spočívajúcej v tom, že v pôvodnom konaní nebol vykonaný konkrétny dôkaz, ktorý však podľa subjektívneho hodnotenia dovolateľa vzhľadom na jeho význam (dôležitosť) vykonaný byť mal.

Posúdenie dôležitosti (významu) konkrétneho dôkazu totiž nie je možné bez komplexného vyhodnotenia dôkazného stavu na podklade rozsahu a kvality procesu dokazovania vykonaného súdmi v pôvodnom konaní, ktorého výsledkom je nimi zistený skutkový stav, v konečnom dôsledku odzrkadlený v tzv. skutkovej vete výroku o vine obvineného.

Záver o dôležitosti (významu) takého dôkazu preto logicky nie je možný bez primárneho posúdenia otázky náležite zisteného skutkového stavu v zmysle § 2 ods. 10 Trestného poriadku, ktorý je zase

výsledkom procesu hodnotenia dôkazov podľa kritérií upravených v § 2 ods. 12 Trestného poriadku, z ktorého obsahu je navyše nepochybné, že žiadny dôkaz v trestnom konaní nemožno posudzovať izolovane od iných, v danej veci zabezpečených, resp. vykonaných dôkazov.

Vyššie uvedený záver tak zohľadňuje systematickú prepojenosť jednotlivých dovolacích dôvodov upravených v § 371 ods. 1 Trestného poriadku, ich vzájomné vzťahy a obsahovú nadväznosť, v posudzovanom prípade medzi dovolacími dôvodmi upravenými v tomto ustanovení pod písmenami c) a i) a na vetu za bodkočiarkou v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku logicky nadväzujúci ako jediný možný dovolací dôvod podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku.

K uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku v zásade obvinený nič závažné neuviedol, namietal len nezákonne vykonaný dôkaz na hlavnom pojednávaní, spočívajúci v prečítaní zápisnice výsluchu poškodeného z prípravného konania, ktorý nemal prebehnúť v súlade so zásadou kontradiktórnosti.

Pokiaľ ide o tieto skutočnosti, nie je najvyššiemu súdu jasné, na základe čoho ku nim obvinený prišiel. Na hlavnom pojednávaní súd prvého stupňa vykonal dokazovanie zákonným spôsobom, vrátane namietaného.

Zo spisu je preukázané, že na hlavnom pojednávaní konanom 17. augusta 2020 poškodený G. D. odmietol vo veci vypovedať. Z toho dôvodu bola prečítaná jeho výpoveď z prípravného konania z 18. júla 2018, ktorá bola vykonaná kontradiktórne za účasti obhajoby, na čom nič nemení skutočnosť, že začal vypovedať, a potom vzhľadom na citlivé okolnosti tejto veci prestal.

Pokiaľ teda ide o namietanú kontradiktórnosť konania, naopak, celá trestná vec prebehla v súlade s touto zásadou, nie teda tak, ako to uvádza obvinený. Súd prvého stupňa sa tomu navyše venoval na hlavnom pojednávaní okamžite po podanej námietke o nepoužiteľnosti takého výsluchu a v zmysle skôr uvádzaného sa s ňou vysporiadal (č. l. 361 spisu).

Najvyšší súd preto môže len pre úplnosť poznamenať, že v predmetnej trestnej veci boli dôkazy vykonané zákonným spôsobom a následne tomu zodpovedajúc § 2 ods. 12 Trestného poriadku aj náležite vyhodnotené.

S poukazom na uvedené najvyšší súd nezistil ani naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku:

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať, ani meniť.

Pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia existencie tohto dovolacieho dôvodu je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili sudy nižšieho stupňa, a teda dôvodom dovolania nemôžu byť skutkové zistenia, čo vyplýva z dikcie ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi nižšieho stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať iba námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové námietky sa pritom považujú námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne i hodnoteniu vykonaných dôkazov súdmi nižšej inštalácie. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania je totiž v konaní na súde prvého stupňa a jeho skutkové závery

môže dopĺňať, resp. korigovať iba odvolací súd v rámci odvolacieho konania. Dovolací súd nie je odvolacou inštanciou zameranou na preskúmavanie rozhodnutí súdu druhého stupňa.

Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku sa rozumie, že skutok bol v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaný ako trestný čin, napriek tomu, že nešlo o žiadny trestný čin, alebo že ustálený skutok vykazuje znaky iného trestného činu, alebo že obvinený bol uznaný za vinného z prísnejšieho trestného činu, než ktorého sa ustáleným skutkom dopustil. Podstatou správneho posúdenia skutku je aplikácia hmotného práva, teda že skutok zistený v napadnutom rozhodnutí súdu bol subsumovaný - podradený pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone, pričom len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje naplnenie tohto dôvodu.

Nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia sa rozumie nedostatočné posúdenie okolností vylučujúcich protiprávnosť (§ 24 - krajná núdza, § 25 - nutná obrana, § 26 - oprávnené použitie zbrane, § 27 - dovolené riziko, § 28 - výkon práva a povinnosti, § 29 - súhlas poškodeného, § 30 Trestného zákona - plnenie úlohy agenta), prípadne zániku trestnosti činu (najmä § 87 Trestného zákona - premlčanie trestného stíhania), resp. chybné rozhodnutia súdu pri uložení úhrnného trestu a spoločného trestu (§ 41 Trestného zákona), súhrnného trestu (§ 42 Trestného zákona), trestu odňatia slobody na doživotie (§ 47 a nasledujúce Trestného zákona) a pod.

Ako z citovaného ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, tak aj z inštitútu dovolania je zrejmé, že trestné konanie je v zásade dvojinštančné. Inak povedané, dovolací súd je viazaný zisteným skutkovým stavom vecí tak, ako ho ustálili sudy nižšej inštancie. Rovnako nie je oprávnený posudzovať spôsob hodnotenia dôkazov a závery, ktoré z dokazovania skôr vo veci konajúce a rozhodujúce sudy vyvodili a ktoré sú podkladom pre zistenie skutkového stavu. Preto platí, že vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi prvého prípadne druhého stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať len námietky právneho charakteru, no nikdy nie námietky skutkové.

Za skutkové sa pritom považujú tie námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne proti hodnoteniu dôkazov súdmi oboch stupňov. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať (dokazovanie tu právna úprava pripúšťa len celkom výnimočne a v značne obmedzenom rozsahu, keď môže byť zamerané výlučne na to, aby mohlo byť rozhodnuté o dovolaní - viď § 379 ods. 2 Trestného poriadku). Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňovať alebo korigovať len odvolací súd (v zmysle druhej vety § 317 ods. 1 Trestného poriadku však nie obligatórne). Dovolací súd nie je možné chápať ako druhú, „odvolaciu“ inštanciu zameranú k preskúmaniu rozhodnutí súdu nižšieho stupňa.

Dovolací súd pripomína, že právomoc dovolacieho súdu je v prípade dovolania podaného oprávnenou osobou uvedenom v § 369 ods. 2 Trestného poriadku striktne ohraničená dôvodmi dovolania len podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku (prvá veta v odseku 2 § 369 Trestného poriadku) a pokiaľ ide o dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku (tento prípad), navyše vetou za bodkočiarkou - „správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť“. Z citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že dovolací súd nemôže už v tretej inštancii opätovne hodnotiť dôkazy, a tak (ako sa to domáha dovolateľ) dokonca dospieť k iným, nepochybne skutkovým záverom, spočívajúcim v tom, či boli, resp. neboli konaním uvedeným v skutkovej vete obžaloby naplnené všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu. Hodnotenie dôkazov a vyvodenie z toho právnych záverov je celkom nepochybne kategóriou procesného práva - § 2 ods. 12 Trestného poriadku.

Je potom bez významu, či dospeli skôr konajúce a rozhodujúce sudy pri použití ich zákonom zverenej povinnosti tak, ako je táto vymedzená v § 2 ods. 12 Trestného poriadku, k záverom markantne odlišným od tých, ktoré v podanom dovolaní predkladá subjekt podávajúci dovolanie.

S poukazom na vyššie uvedené je na mieste, keď najvyšší súd dovolacie námietky obvineného, ktoré smerovali len k nesprávnosti a neúplnosti skutkových zistení, rozsahu dokazovania a hodnoteniu dôkazov, označí v predmetnej trestnej veci ako stojace zjavne mimo uplatnený dovolací dôvod. Navyiac, takto formulované dovolacie námietky nemožno kvalifikovane podradiť ani pod akýkoľvek iný uplatniteľný dovolací dôvod, nakoľko sa nimi v súvislosti s ich obsahom v podstate nie je možné z právneho hľadiska zaoberať tak, aby bol dovolací prieskum aspoň okrajovo v súlade s platnou a účinnou právnou úpravou (výnimkou je už skôr zmieňovaná procesná situácia, keď je subjektom podávajúcim dovolanie minister spravodlivosti podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku).

Najvyšší súd preto pripomína, že v prípade podania dovolania obvineným nie je odvolacím súdom a má doslova zakázané opätovne skúmať a meniť správnosť a úplnosť zisteného skutku a v rámci toho prehodnocovať vykonané dôkazy a vyslovovať iné skutkové závery ako súd prvej a súd druhej inštancie - veta za bodkočiarkou v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Pre dovolací súd je v zmysle uvedeného kľúčovým skutkové zistenie, podľa ktorého obvinený T. K. spáchal trestný čin tak, ako je uvedené v rozsudku súdu prvého stupňa, následne potvrdeného odvolacím súdom. Popísanému skutkovému stavu plne zodpovedá aj právny záver vyjadrený v posúdení konania obvineného ako zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1 Trestného zákona spáchaného formou spolupáchateľstva § 20 Trestného zákona. Použitú právnu kvalifikáciu podľa citovaných ustanovení odôvodňujú všetky skutkové okolnosti, ktoré sú v popise skutku zahrnuté, a ktoré vyjadrujú naplnenie príslušných znakov skutkovej podstaty označeného trestného činu.

Pokiaľ obvinený v nadväznosti na svoje dovolacie námietky podotkol, že skutkový stav nebol zistený do takej miery, aby o ňom neexistovali dôvodné pochybnosti, posúdiac tvrdené v zmysle zásady v pochybnostiach v prospech obvineného (*in dubio pro reo*), najvyšší súd k tomu uvádza, že aj námietka týkajúca sa nepoužitia uvedenej zásady je vo svojej podstate založená na spochybňovaní procesu hodnotenia dôkazov vrátane skutkových zistení, ku ktorým dospeli vo veci konajúce súdy, a preto s výnimkou ministerského dovolania podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku nepredstavuje účinne uplatniteľnú námietku v dovolacom konaní.

Pre lepšie pochopenie, zásada *in dubio pro reo* vyplýva z princípu prezumpcie nevinoty, ktorého materiálne ukotvenie nachádzame v článku 40 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, resp. v článku 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a význam ktorého sa v trestnoprávnej legislatíve premietol v § 2 ods. 4 Trestného poriadku. Keďže povaha uvedenej zásady je výlučne procesná, námietky s ňou spojené nie sú spôsobilé naplniť dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku (k tomu napr. uznesenie najvyššieho súdu, sp. zn. 2Tdo/15/2013, z 1. júla 2013 alebo uznesenie najvyššieho súdu, sp. zn. 3Tdo/47/2015, z 9. septembra 2015).

Obvinený T. K. bol zo spáchania trestného činu uznaný vinným na základe rozsiahleho dokazovania a série na seba nadväzujúcich dôkazov, čo súdy konajúce vo veci zároveň dôkladne odôvodnili.

Z uvedeného vyplýva, že v trestnej veci obvineného nemožno dospieť k záveru o tom, že by bol naplnený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, a preto aj v tejto časti dovolaciu argumentáciu obvineného najvyšší súd odmietol ako zjavne nedôvodnú.

Nakoľko najvyšší súd s poukazom na vyššie konštatované nezistil naplnenie dôvodov dovolania namietaných obvineným rozhodol v konečnom dôsledku tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.